

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาแปลมคธเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคัดเลือกโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงจากนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม แห่งที่ 2 วัดมหาสวัสดิ์นาคพุฒาราม ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวนรวม 42 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา แปลมคธเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2
- 2) แบบประเมินคุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อ และ
- 4) แบบประเมินเจตคติต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) สถิติที่ใช้บรรยายข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย 2) สถิติที่ใช้ทดสอบหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้แก่ สูตรการหาประสิทธิภาพ KW-CAI และสถิติการแจกแจงของทีชนิดไม่เป็นอิสระจากกัน (t-dependent)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้วิจัย และ 2) การหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1.1 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้วิจัย

- 1) กำหนดขอบเขตเนื้อหาวิชา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพื่อกำหนดขอบข่ายเนื้อหาจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) พื้นฐานการแปลมคธเป็นไทย 2) ระเบียบวิธีแปลมคธเป็นไทย และ 3) หลักการแปลบทพิเศษ ต่อจากนั้นได้นำไปตรวจประเมินเนื้อหาด้านความถูกต้องและภาษาที่ใช้โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่าเนื้อหาที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา คือมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2) สร้างแบบประเมินคุณภาพ โดยสร้างขึ้นในรูปแบบของมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา แพลมคธเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรม ชั้นประโยค 1-2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ซึ่งหมายถึงมีคุณภาพระดับดีขึ้นไป

3) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ สำหรับการทดสอบระหว่างเรียนและทดสอบหลังเรียน ในการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชา แพลมคธเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 แบบทดสอบนี้ได้นำไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) เพื่อคัดเลือกข้อสอบโดยมีเกณฑ์คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.2 – 0.8 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป

4) สร้างแบบประเมินเจตคติ สร้างขึ้นในรูปแบบของมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับใช้ประเมินเจตคติต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่าแบบประเมินนี้มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 และพบว่ารายการประเมินต่างๆ มีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ซึ่งหมายถึงมีคุณภาพระดับดีขึ้นไป

5) สร้างและ ประเมินคุณภาพบทเรียน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา แพลมคธเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรม ชั้นประโยค 1-2 นี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องในเบื้องต้นแล้วได้นำไปประเมินคุณภาพจากความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบประเมินคุณภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ซึ่งหมายถึงมีคุณภาพระดับดีขึ้นไป

5.1.2 การหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

1) การทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยแบบ one shot case study ซึ่งเป็นการทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นในกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว คือ นักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด แห่งที่ 2 วัดมหาสวัสดิ์นาคพุชาราม ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวนรวม 42 รูป โดยกำหนดแบ่งการทดลองออกเป็น 3 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 ทดลองรายบุคคล (One to One Testing) เป็นการทดลองในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 รูป ผลการทดลองพบว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 82.33/84.56 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งเอาไว้ และมีค่า ประสิทธิภาพเท่ากับ 83.44

ครั้งที่ 2 ทดลองกับกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) เป็นการทดลองในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 รูป ผลการทดลองพบว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพโดยรวม

คิดเป็นร้อยละ 82.33/84.56 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.75

ครั้งที่ 3 ทดลองภาคสนาม (Field Testing) เป็นการทดลองในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 รูป ผลการทดลองพบว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 81.83/85.67 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.75

2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้นำเอาคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบระหว่างเรียนและการทดสอบหลังเรียนจากการทดลองครั้งที่ 3 (ขั้นทดลองภาคสนาม) มาศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยอาศัยการแจกแจงทีชชนิดไม่เป็นอิสระจากกัน (t-dependent) พบว่า ผลการทดสอบระหว่างเรียนและหลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 81.83 (S.D. = 9.746) และ 85.67 (S.D. = 8.318) ตามลำดับ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 ($t = 7.092, p < .001$)

3) การศึกษาเจตคติต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อยู่ในระดับพอใจมาก ($\bar{x} = 4.00, S.D. = 0.61$) และจากการสังเกตพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมในบทเรียน

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชา แพลมครเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 ที่พบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา แพลมครเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 ได้พัฒนาขึ้นโดยเน้นสร้างการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายรูปแบบคือ มีทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย เสียงดนตรี และการโต้ตอบกับบทเรียน นำมาผสมผสานเข้าด้วยกันให้เกิดความน่าสนใจ อีกทั้งการใช้บทเรียนนี้เป็นการเรียนที่สอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีแต่ละรูปมีความสามารถในการเรียนรู้ที่ใช้เวลาแตกต่างกัน ดังนั้นบทเรียนนี้จะช่วยให้รู้สึกพอใจกับการเรียน และไม่เกิดความกดดันเมื่อเรียนไม่ทันผู้อื่น ทำให้รู้สึกไม่เครียดในระหว่างเรียน จึงส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา เรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างทั้งความเชื่อ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ อารมณ์ สติปัญญาผู้เรียนแต่ละคนจึงสามารถเรียน รู้แตกต่างกัน วิธีเรียนรู้ของแต่ละคนก็แตกต่างกัน ดังนั้นการออกแบบบทเรียนต้องยืดหยุ่น มีระดับความยากง่าย เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังพบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพช่วยให้ นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้ผลของการวิจัยพัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาแปลมครเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 ในครั้งนี้ พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเมื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน จะใช้เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายได้ 4 ประการ คือ 1) การใช้บทเรียนเพื่อให้เด็กแต่ละคนศึกษา หาความรู้ด้วยตนเอง 2) การใช้บทเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนอ่อนให้สูงขึ้น โดยให้นักเรียนที่เรียนช้าหรือต้องรับการฝึกฝนเป็นพิเศษไปศึกษาเพิ่มส่วนตัว 3) การใช้ บทเรียนเพื่อเสริมความรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่แล้วให้มากขึ้น เป็นการศึกษาเพิ่มเติมความรู้ให้ มากกว่าที่ครูสอน และประการที่ 4) เป็นการใช้บทเรียนเพื่อการสอนในห้องเรียน โดยถือว่าเป็น สื่อการสอนอย่างหนึ่ง จนพัฒนาบทเรียนที่นำมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของเนื้อหา ในบทเรียนได้อย่างเหมาะสม

2. ในด้านการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาแปลมครเป็นไทย สำหรับ นักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 ผู้วิจัยได้วางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบและ ดำเนินการให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เริ่มตั้งแต่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิเคราะห์เนื้อหาการ วางแผนดำเนินการ การพัฒนาบทเรียน และปรับปรุงแก้ไขทุกขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบและ ประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จากนั้นนำบทเรียนไปทดลองหา ประสิทธิภาพตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา จำนวน 3 ครั้ง แต่ละครั้งจะมีการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยครั้งที่ 1 เป็นการทดลองรายบุคคลเพื่อตรวจสอบขั้นต้นกับกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 จำนวน 3 รูป ครั้งที่ 2 เป็นการทดลองกลุ่มย่อยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 จำนวน 9 รูป เพื่อตรวจสอบหาแนวโน้มประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และครั้งที่ 3 เป็นการทดลองภาคสนามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 จำนวน 30 รูป แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ เพื่อหาประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งประสิทธิภาพโดยรวมของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ได้มี ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การที่บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาแปลมครเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดเอาไว้ว่าจะมีเหตุผลสนับสนุนดังนี้

1) การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา แปลมครเป็นไทย สำหรับ หลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์แล้วถือว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่ ผู้เรียนมีความตื่นตัว กระตือรือร้น อยากจะเรียน เข้าชั้นเรียนก่อนเวลาแม้หมดเวลาแล้วก็ยังไม่อยากออกนอกห้องเรียนและ จะเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อยู่ในระดับดีมาก

2) การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา แพลมครเป็นไทย มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาโดยการวางแผนควบคุมคุณภาพทุกขั้นตอน โดยผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาให้คำแนะนำเทคนิคโปรแกรม แกไขข้อบกพร่อง และตรวจประเมินคุณภาพก่อนทดลองภาคสนาม ทำให้มั่นใจได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา แพลมครเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรมชั้นประโยค 1-2 ที่สร้างขึ้นนี้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้จริง

3) ข้อดีหลายประการของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา แพลมครเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรม ชั้นประโยค 1-2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ บทเรียนมีลักษณะแยกหน่วยการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสามารถเลือกเรียนได้ตามอัตราความพร้อมและความสามารถของผู้เรียน ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ บทเรียนมีรูปแบบของปฏิสัมพันธ์หรือบทโต้ตอบกับผู้เรียน มีภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว คำอธิบายประกอบการเรียนรู้เนื้อหาและกิจกรรมในบทเรียนในรูปของการทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของการสร้างแรงจูงใจตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้

3. จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน พบว่า มีความสนใจ กระตือรือร้น และตั้งใจกับการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะบทเรียนชุดนี้ประกอบด้วยเนื้อหาซึ่งนำเสนอในลักษณะของสื่อมัลติมีเดียแล้วยังมีส่วนอื่นๆ ได้แก่ แบบฝึกหัดที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง และยังมีการเสริมแรงผู้เรียนจึงชื่นชอบกับการตอบโต้กับบทเรียนที่สามารถปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนเป็นที่น่าพอใจ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งในตอนท้ายของบทเรียนยังมีการประมวลผลการเรียนรู้ทั้งหมดของผู้เรียน โดยการทำแบบทดสอบและรายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบในทันทีทำให้ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจในความสามารถของตนเอง จากการสอบถาม และสัมภาษณ์จากนักเรียนพบว่านักเรียน พอใจในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชา แพลมครเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้นประโยค 1-2 เพราะมีตัวอย่างเนื้อหาที่เป็นข้อสรุป และมีเสียงประกอบคำบรรยายในเนื้อหา ซึ่งไม่ทำให้รู้สึกเบื่อกับการเรียน ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแพลมครเป็นไทย ซึ่งทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

5.3. ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาแพลมครเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรม ชั้นประโยค 1-2 ตามที่เสนอไปแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการเผยแพร่บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาแปลมคธเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรม ชั้นประโยค 1-2 ไปยังสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีอื่นๆ
2. ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในรายวิชาอื่นๆ ของหลักสูตรการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีให้มากขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ควรมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพราะในการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนอกจากจะอาศัยความรู้ในด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จะสร้างบทเรียนแล้ว ยังต้องอาศัยความรู้ด้านศิลปะการออกแบบ ด้านจิตวิทยา การรับรู้จึงจะทำให้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. สำนักเรียนพระปริยัติธรรมและสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในเนื้อหาวิชาสำหรับระดับชั้นเรียนต่างๆ ต่อไป เช่น การจัดการอบรม การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่ครูหรือนักเรียนที่มีความสามารถ ในด้านนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมทำให้เกิดการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาแปลมคธเป็นไทย สำหรับนักเรียนพระปริยัติธรรม ชั้นประโยค 1-2 เป็นเพียงส่วนหนึ่งสำหรับการเรียนรู้เรื่องเดียวเท่านั้น ควรจะมีการวิจัยเพื่อการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับเนื้อหาวิชาอื่นๆ เพื่อที่จะได้เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับครูผู้สอนเพื่อจะได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระหว่างการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการเรียนรู้ของผู้เรียนใช้กับสื่อประเภทอื่นๆ เช่น เปรียบเทียบกับการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนจากครูในห้องเรียนปกติ เป็นต้น